

Kjempespringfrø

Impatiens glandulifera

Springfrøfamilien (Balsaminaceae)

PH

HI

SE

Generell beskrivelse

Ettårig saftig urt som kan bli drøyt 2 m høy. Danner tette bestander, men forekomsten varierer mye fra år til år. Arten er selvbefruktende, samtidig som blomstene har mye nektar og trekker mange pollinatorer. Frøene spres effektivt med vann, langs bekker, elver og grøfter. Frøene er relativt kortlevde. Kjempespringfrø er en hagestaude som helst vokser på noe næringsrik, fuktig jord og forvilles på alle slags friske til fuktige naturtyper.

Utbredelse & invasjonspotensiale

Begrensa

Moderat

Stort

Opprinnelig fra Himalaya. Først gang funnet forvillet i Norge i 1940 (Te), og har deretter spredd seg raskt i lavlandet til alle landets fylker utenom Finnmark. I Gudbrandsdalen, rundt Mjøsa og jordbruksbygdene og sør i fylket er den nå regionalt vanlig, men forekommer spredt i dalstrøkene nordover. Arten er fremdeles i sterk spredning, og har ikke nådd sitt potensielle utbredelsesområde. Samtidig forventes det at den blir vanligere i områder hvor den allerede finnes. Kjempespringfrø spres både fra etablerte forvillede populasjoner og forvilles til nye områder fra hager, hageutkast, forflytta jordmasser, o.l. Det er forbudt å innføre, omsette og sette ut kjempespringfrø.

Økologisk effekt

Liten

Middels

Stor

Kjempespringfrø forviller seg lett til blant annet sumpskog og annen fuktig og/eller kildepåvirket skog (VO14 og dels VO2), åpen flomfastmark og flomskogsmark (VO1), frisk kulturmark i gjengroing (VO4) og diverse sterkt endra fastmark som grøfter og vegkanter. Den bør også anses som er trussel mot kontinentale bekkeløfter (VO8). Effekten på stedegne arter er variabel, men spesielt tette og flerårige bestander fortrenger effektivt stedegne arter og kan forandre strukturen i vegetasjonen. Arten er spesielt problematisk i flommarkssystemer (VO1) og andre naturtyper med mange rødlista arter. Arten produserer store mengder nektar og kan potensielt føre til redusert frøsetting hos andre stedegne arter grunnet manglende pollinatorbesøk.

Naturtyper: T4, T12, T18, T30, T32, SEM, V2, V4 & V8.

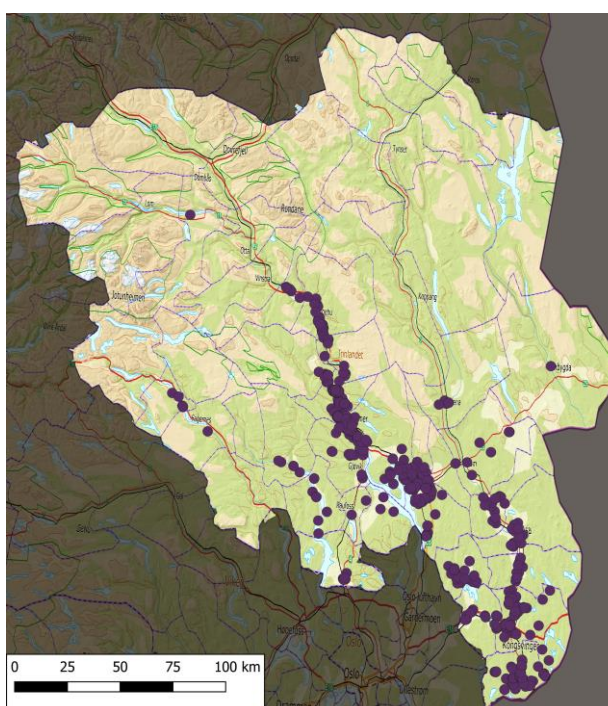
Rødlista naturtyper: Kilde-edellauvskog (VU), Rik vierstrandskog (VU), Sørlig kaldkilde (VU), Flomskogsmark (VU), Høgstaude edellauvskog (VU), Høgstaudegransskog (NT), Åpen flomfastmark (NT), Semi-naturlig eng (VU) & Slåttemark (CR, UN).

Rødlista arter: Ingen kjente.

Verneområder: Fåvang NR, Gardsjøen NR, Lågendeltaet NR, Svennesvollene NR, Åkersvika NR, Dokkadeltaet NR & Fluberg FFO.

Kjempespringfrø
Impatiens glandulifera

Mulighet for utryddelse			Forslag til målsetting			Forslag til tiltak			
Fylke	Lokalt	Ingen	Utrydde	Begrense	Forebygge	Overvåke	Informasjon	Kartlegge	Bekjempe
Arten er neppe mulig å utrydde regionalt. Lokalt utryddelse er mulig, noe avhengig av antall populasjoner og størrelse på populasjonene. Det kan være mulig med noe mer omfattende utryddelse i dalstrøkene da frøene og bestandene er kortlevde og arten er mer klimatisk begrenset i dalstrøkene.			Utrydde i verneområder og ved lokaliteter der den truer rødlistede arter og naturtyper, særlig i og ved viktige områder. Spesielt viktig er utsatte områder i VO8 som ellers er lite trua av andre arter. Begrense videre spredning nord for Vinstra i Gudbrandsdalen, Bagn i Valdres og Koppang i Østerdalen, så fremt arten ikke er kraftig underrapportert i disse områdene.			Kartlegging: Fordi arten spres svært effektivt langs vassdrag bør det gjennomføres en særskilt kartlegging av vassdraget oppstrøms av aktuelle bekjempelsesområder før tiltak iverksettes. Overvåke: Arten er fortsatt i kraftig spredning og det anbefales årlig rapportering for å overvåke utviklingen av utbredelsesområdet. Bekjempe: Arten tilhører bekjempelsesgruppe 2. Slått/luking (før blomstring) er anbefalt. Klipping av blomsterstander (som så leveres til sikkert mottak) i kombinasjon med slått og tørking på stedet av øvrige plantemateriale er en effektiv og rimelig metode (Cathrine Torjussen, pers. med). Helst 3-4 ganger i løpet av sesongen, evt. kun 1-2 ganger med høy presisjon på timing. Tiltaket må følges opp over minst tre sesonger. Vandedampbehandling er antagelig også effektivt. Sprøytemidler kan brukes, men vil i mange tilfeller være uaktuelt av hensyn til miljø. Se Fløistad et. al. (2009b), Błaalid et. al. (2017), Hoch (2020b) og Hornset & Nygård (2017) for mer informasjon.			